

Misjonskonferansen i Costa Rica

AV NILS E. BLOCH-HOELL

International Association for Mission Studies arrangerte i dagene 25.–30. juli 1976 sin studiekonferanse og sitt årsmøte i San José i Costa Rica.

Det var naturlig at vi møttes i den tredje verden denne gang. De helt preliminære drøftelser for dannelsen av IAMS fant sted i Hamburg i november 1966. Der møttes en ganske liten krets, bl. a. Bengt Sundkler, Douglas Webster, H. W. Gensichen, Johs. Aagaard, Müller-Krüger og undertegnede. Utgangspunktet for drøftelsene var professor O. G. Myklebusts forslag om en International Association for Mission Studies. I Hamburg ble vi enige om å arrangere en forberedende konferanse om ca. to år. Denne ble holdt på Selly Oak Colleges, Birmingham i april 1968. Så kom gjennombruddet for IAMS ved konferansen i Oslo i 1970. Siden har vi møttes i Driebergen i Nederland i 1972 og i Frankfurt a. M. i 1974.

Når den lille latinamerikanske staten Costa Rica denne gang ble vertsland for internasjonale misjonsforskere, skyldtes det at et av styremedlemmene, dr. Orlando E. Costas er bosatt i Costa Rica, der han leder et *Evangelism in Depth* program.

Nå er San José i Costa Rica ikke den mest typiske latinamerikanske by man kan tenke seg, snarere tvert om. Costa Rica er mer velstående enn de fleste latinamerikanske stater, og har et mer demokratisk styre. Den romersk-katolske kirke er statskirke, men landet har full religionsfrihet. Det finnes slum også i San José, men den er mindre omfattende enn i mange andre latinamerikanske byer.

Konferansen var ikke godt forberedt. Først meget kort tid før min avreise fra Norge – (jeg la veien om Mexico) – fikk jeg vite hvor konferansedeltagerne skulle bo og hvor møtene skulle holdes. Umiddelbart før avreisen fikk jeg telefon fra Skottland med fore-

spørsel om jeg var villig til å være formann for den europeisk-nordamerikanske seksjonen, noe jeg forøvrig svarte ja til. Og da jeg kom frem til San José på åpningsdagen, fikk jeg vite at man ventet at jeg neste morgen skulle holde et 20 minutters innledningsforedrag. Jeg måtte da i løpet av noen nattetimer prøve å konsipere en slik introduksjon. Oppgaven var å applisere møtets hovedtema *Tradition and reconstruction in Mission*. – *Where are we in Mission Today?* til situasjonen i Europa og Nord-Amerika.

Improvisasjon var således noe typisk for konferansen. Noen savnet de gedigne foredrag som man ved tidligere konferanser, ikke minst i Frankfurt, har hatt. Mangelen av slike foredrag var neppe konferansens hovedsvakheter. Jeg har nevnt at den virket improvisert. Likevel var programmet for tett. Lunsjpausen var meget knapp, og mesteparten av dagen gikk med til å høre innlegg og til å delta i diskusjoner. I enkelte av de syv seksjonene fungerte systemet dårlig. Det gjaldt «Midt-Østen seksjonen» som bestod av en mann, dr. David Kerr. Og det gjaldt Afrika-seksjonen der møtene utartet til aggresjonsutløsning og lite fruktbare konfrontasjoner. Konferansen led av flere svakheter. For det første var deltakerne i konferansen ikke ganske på det rene med hva man kom sammen for å drøfte. Det siste leddet i hovedtemaet syntes i og for seg å være tydelig nok. Det måtte dreie seg om en situasjonsanalyse, som skulle deles opp regionalt. Ideen er ikke dårlig. Men det ble alt for liten tid til å jevnføre de meget ulike seksjonsrapportene, og enda knappere tid til å trekke opp linjer og mulige konklusjoner. Resten av hovedtemaet indikerer at konferansen skulle ta stilling til spørsmålet om å holde fast ved tradisjon i misjon eller å velge «rekonstruksjon». Men hva *rekonstruksjon* skulle innebære, var temmelig uklart. Noe klarere ble det vel underveis. En annen svakhet henger også sammen med konferansens struktur. Man var på forhånd bedt om å slutte seg til den regionale seksjon som man hadde første hånds fagkunnskap om. Dette hindret de fleste fra å lære om regioner som man ikke hadde den slags kunnskap om som kommer gjennom flere års opphold.

Tross alle sine svakheter var konferansen i Costa Rica ikke mislykket, især ikke for dem som forlenget oppholdet i landet noen dager og som kombinerte det med opphold i andre latin-amerikanske land.

Allerede åpningsmøtet ga to genuine inntrykk fra Latin-Amerika. Vi fikk høre en slags latinamerikansk gospel, fremført

med glød og temperament av vokalistene med strenge- og rytmeinstrumenter. Det farverike koret, mestiser og en neger, var bibelskoleelever og representerte hva jeg vil kalle nåtidens folkelige protestantisme i Latin-Amerika. Dette sang- og musikk-innslaget var slikt som vi kunne vente. På mange virket det derimot overraskende at vi stående måtte lytte til at Costa Ricas nasjonalsang ble sunget med stor kraft. Men saken er den at nasjonalismen med bevisst søken etter identitet spiller langt større rolle i Latin-Amerika enn vi i Europa forestiller oss.

Det tredje tidligere Latin-Amerika inntrykket var Orlando E. Costas' åpningsforedrag: *Tradition and Reconstruction in Mission in Latin America: A Protestant Approach*. Costas innledet sitt korte foredrag med å si at det han ville legge frem kom til å bli mer intuitivt enn vitenskapelig, mer en skisse med generelle karakteristikk enn dyptpløyende analyse. Det stemte. Et alvorlig minus ved Costas' foredrag var at han så helt bort fra det romersk-katolske Latin-Amerika. Men neglisjerer man dette, så blir fremstillingen av protestantismen i samme område hengende i luften. Ellers tok Costas utgangspunkt i uttrykk som den kjente tilhenger av frigjøringssteologien José Miguez Bonino har formet: Protestantisk misjon i Latin-Amerika har enten i hovedsak vært av typen «civilizer» eller av typen «evangelizer». Costas fremhevet at ingen av typene har forekommet helt rendyrket. Dette er utvilsomt riktig. Jeg har ellers visse motforestillinger mot denne type betegnelse på protestantisk misjon nettopp i Latin-Amerika. Terminologien forekommer meg langt mer passende for Afrika og Asia. De større reformasjonsskirker som har etablert seg i Latin-Amerika har tidligere i liten grad vært misjonerende, og har stort sett bare indirekte øvet innflytelse på den latinamerikanske befolkning som «civilizer» og «evangelizer». De lutherske immigrantkirker er typiske eksempler på det. Den europeisk-amerikanske «civilizer» funksjon i Latin-Amerika har vært formidlet gjennom andre kanaler enn reformasjonsskirkenes misjon. Til de to nevnte uttrykk føyet Costas et tredje: «Pentecostalyzer». Og det passer utmerket på Latin-Amerikas misjonshistorie i nyere tid. Pinsebevegelsen dominerer nesten helt protestantisk ekspansjon i Latin-Amerika.

Den som hadde tenkt seg at Costas' tale skulle dreie seg om revolusjonsteologi og frigjøringssteologi ble skuffet, selv om man merket impulser fra disse teologiske retninger i hva Costas sa.

Da dr. Costas innledet med å si at hans foredrag ville bli mer

intuitivt enn vitenskapelig, var dette ikke bare en unnskyldning, men langt på vei et konferanseprogram. Det er klart at den store deltagelse av representanter fra den tredje verden virket i samme retning. De kjente av smertelig erfaring mange av de problemene vi kom sammen for å drøfte, men bare få av dem var misjons-teologer eller sosialantropologer av fag.

Av de 42 nasjoner som var representert i San José, var 15 latin-amerikanske, 11 europeiske og 6 afrikanske. For første gang var land som Papua, Malaysia og Filippinene representert. De få representantene fra Asia gjorde seg ganske sterkt gjeldende. Blant deltagerne var også en og annen som ikke var medlem av IAMS.

Selv var jeg så heldig å være leder for en faglig sett meget sterk gruppe på 18, hvorav en rekke kjente missiologer og økumener, som James W. Bergquist, Johs. Aagaard, Arnulf Camps, David Kerr, H.-W. Gensichen, Nikos Nissiotis, Carl F. Hallencreutz og Frans Verstraelen. I grupperapporten ble det understreket at vi var oppe i en unik situasjon. Det dreier seg vel om en av de første anledninger der representanter for Europa/N. Amerika møttes til seriøse drøftelser om den utfordring til misjon som disse områdene idag utgjør. Jeg hadde i min innledning bl. a. pekt på at vi nå må gjennomføre avmytologiseringen av Europa/N. Amerika som «kristenheten». Og dette synspunkt ble ført videre i diskusjoner og i grupperapporten. Som nye trekk i bildet av den tradisjonelle «kristenhet» som misjonsoppgave ble bl. a. nevnt gurubevegelsen som ledd i Asia-bølgen og okkultismen (Aagaard), de voksende grupper av muslimer og hinduer i Europa (Kerr) og gjenoppdagelsen av at USA aldri har vært et kristent land. Erkjennelsen av dette siste faller sammen med en dyptpløyende nasjonal og moralsk identitetskrise i USA. Det kom i det hele frem meget sterkt under konferansen at slagordet fra Mexico City 1963 om misjon på seks kontinenter nå må forandres til et vel gjennomtenkt og fleksibelt handlingsprogram. I dette misjonsprogram for Europa og Nord-Amerika trenger disse områdene hjelp fra de unge kirkene.

Det ble også fremhevet at vi trenger nye former for institusjonell mobilitet.

Det var vel ikke minst rapporten fra Europa/N. Amerika gruppen som inspirerte en av konferansedeltagerne til å foreslå at konferansen skulle utarbeide en liste over høyt prioriterte oppgaver for misjonsforskning og misjonsvirksomhet i den nærmeste fremtid. En komite med en inder, to afrikanere, en latin-amerikaner og en

européer (formann), nemlig artikkelforfatteren, ble utpekt til å være drafting committee. Med den knappe tid som sto til rådighet ble dette en håpløs oppgave. Den ene afrikaneren hadde nær ødelagt komitearbeidet, men den andre, dr. Pobee fra Ghana, gjorde det mulig å legge frem et forslag. Detaljer i forslaget fikk riktignok en ganske ublid behandling i plenum. Men det meste var det stor enighet om å prioritere:

1. En seriøs overveielse av misjon på seks kontinenter.
2. En kritisk analyse av misjon i de land som hittil har sendt misjonærer. I denne analysen bør den tredje verdens kirker delta, og man bør bl.a. fokusere problemer som rasistiske strukturer i den vestlige verden, immigrantarbeiderne og gubevegelserne osv.
3. En kritisk, men ydmyk analyse av kristendommens holdning til andre religioner, med særlig sikte på temaer som skapelse, historie, forløsning og kirken.
4. Et kritisk studium av mønsteret for prestetjenesten og forkynnelsen, kirkevekst, og det å nå med evangeliet slike som ikke er nådd. I denne sammenheng må det overveies hva den tredje verden kan lære fra seg.
5. En kritisk analyse av de sosiale og økonomiske faktorer i strukturer og systemer som påvirker liv, praksis og støtte i misjonen i dagens verden.
6. En kritisk analyse av problemer som sosial rettferdighet, menneskerettigheter og fred i hele verden og engasjert innsats for alt dette.
7. En grundig og interdisiplinær analyse av strukturer for rasisme og undertrykkelse i mange deler av verden. Her oppstod det forresten vanskeligheter når man skulle nevne geografiske eksempler på rasisme og undertrykkelse.
8. En analyse av betydningen av de kulturelle, sosialøkonomiske og politiske krefter som er en følge av samfunn der flere raser og kulturer møtes. Som eksempler ble nevnt jøder, palestinere, diasporakinesere og diasporaasiater (indere, pakistanere).
9. En kritisk analyse av problemer og muligheter for kristen misjon i forskjellige kommunist- og sosialistland og en utvikling av radikalt nye modeller for misjon i slike land.
10. En alvorlig overveielse av de ortodokse kirkenes misjonstenking og praksis.

11. Endelig oppfordrer konferansen til at disse emner ikke bare må behandles teoretisk, men også praktisk og at man i dette koordinerer kreftene enten ressursene er kristne eller ikke.

Dette programmet må selvsagt bare sees som et forslag. Og det må understrekes at dokumentets innledning uttrykkelig hevder nødvendigheten av å gjenvinne evangeliets anliggende i hele dets fylde og at misjonen stadig er «the unfinished task», oppgaven som ikke er fullført.

Alt i alt ble misjonsforskerkonferansen i Costa Rica en anstrengende, men tankevekkende begivenhet. Deltagerne opplevde meget sterkt at misjonsforskningen rører ved elementer som angår menneskers liv og død og hele verdens fremtid. Konferansen utfordret til engasjement.

Styrets formann, professor Camps ble gjenvalgt. Ellers merker vi oss at professor Gensichen og dr. Samartha gikk ut av styret og at dosent Johs. Aagaard og dr. Verstraelen ble nye medlemmer.

Da det ikke foreligger trykte konferanserapporter, er artikkelen skrevet etter egne notater og stensiler utdelt på møtet.